NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quid vetat? Horatius.

NUMMER 61. **'s BOSCH.** **DONDERDAG, 20 AUGUSTUS 1829.**

Duitschland.

Frankfort, 14 *augustus.*

Te Weenen was den 6 dezer op de beurs het gerucht verspreid, dat Giurgewo zich bij kapitulatie aan de Russen had overgegeven.

Te Odessa had men den 27 julij brieven uit Varna, volgens welke de russische armee den 24 julij den togt over den Balkan geheel volbragt had. De generaal *Diebitsch*, had dadelijk de voorposten tot kaap Emin bij Burgas uitgezet. De generaal *Roth* had zijn hoofdkwartier te Aidos opgeslagen. De Turken zouden bij de onderscheidene gevechten, welke voorgevallen waren, nog 30 stukken geschut verloren hebben.

— Uit Semlin wordt van den 28 julij het volgende gemeld; «De geruchten, welke te Belgrado over den toestand der turksche armee in omloop zijn, luiden zeer ongunstig voor dezelve, zoodat men, wanneer zij zich bevestigen mogten, deze armee als genoegzaam ontbonden zou moeten beschouwen. Men zegt, dat de troepen onder *Hussein*-pacha geweigerd hebben tegen den vijand uit te trekken. Ook de bezetting van Widdin zou zich wederspannig betoond hebben en de pacha zich in eenen hagchelijken toestand bevinden. De algemeene wapening gaat slecht voorwaarts; het volk vat alleen de wapens op, waar troepen genoeg zijn, om hetzelve tot de krijgsdienst te noodzaken; vrijwilligers doen er zich weinig of geene op; de pacha's met hunne vaste troepen zijn het eenige contingent, waarop de Porte rekenen kan, en wat door dezen op den marsch opgeraapt wordt, kan slechts als eene versterking beschouwd worden. Er begint reeds gebrek aan geweren te komen, en te Sophia heeft men aan de militie slechts pieken kunnen uitdeelen.»

Beyeren.

Munchen, 9 *Augustus.*

Wij ontvangen zoo even de tijding, dat de heer *van Barbacena* stellige orders van den Keizer don *Pedro* bekomen heeft, om de jonge koningin, dona *Maria*, te gelijk met hare majesteit de keizerin naar Brazilië te begeleiden. Om dit bevel ten uitvoer te brengen, heeft zich de markies dadelijk naar Londen begeven. Het huwelijk van dona *Maria* met don *Miguel* van Portugal, zal dus vooreerst geen voortgang hebben.

Frankrijk.

Parijs, 17 *Augustus.*

Bij koninklijk besluit van den 8 dezer, is een pensioen verleend aan den heer graaf *de la Ferronnays* van 16,000 franken, aan den heer baron *Hyde de Neuville*, gewezen minister van de marine, aan den heer burggraaf *de Caux*, gewezen minister van oorlog, aan den heer burggraaf *de Martignac*, gewezen minister van binnenlandsche zaken, aan den heer graaf *de St. Cricq*, gewezen minister van koophandel, en aan den heer *de Vatismenil*, gewezen minister van het openbaar onderwijs, een jaarlijks pensioen van 12,000 franken, te rekenen van heden.

— Z. E. de graaf *de Bourmont*, minister van oorlog, heeft den 15 dezer de gelukwenschen van al de korpsen der koninklijke garde, der gendarmerie en linie-troepen, in garnizoen te Parijs, ontvangen.

— Men spreekt van een traktaat, waardoor Frankrijk, Engeland en Oostenrijk troepen en vloten naar het Oosten zouden zenden, om de vorderingen, welke de Russen aldaar maken, te keer te gaan; men wil, dat de hertog van Ragusa de uitrusting in Turkije kommanderen zal.

Nederlanden.

'S Hertogenbosch, 19 *Augustus.*

Het nieuw ontworpen tienjarig budjet, hetwelk in het begin der zitting van de staten-generaal zal aangeboden worden, is in gereedheid gebragt en op dit oogenblik aan het onderzoek van den staatsraad onderworpen.

— Het schijnt, volgens *den Byenkorf,* * dat de heer *Beelaarts van Blokland* reeds pogingen aanwendt, om de eer van het voorzitterschap in de aanstaande zitting der staten-generaal te verkrijgen. Zoude de heer *van Blokland* een kruis als kommandeur van den nederlandschen leeuw, of wel een plaatsje in de *geheime* kamer (chambre *obscure*) beoogen? Men moet intusschen bekennen, dat hij zijne maatregelen in tijds neemt.

— Het is zekerder dan ooit, dat het hooge geregtshof zijnen zetel aan gene zijde van den Moerdijk zal hebben; dit zal eene van die groote onregtvaardigheden zijn, waarvan de uitwerkselen het volk zullen aangaan; uitwerkselen, welke een ieder zal gevoelen, even als de belasting op het gemaal. Niet alleen zal de heer *van Maanen*, eerste president van het hooge geregtshof, maar de heer *Sypkens* zal prokureur-generaal zijn. Het hooge geregtshof in eene noordelijke provincie geplaatst zijnde, zullen de Hollanders daar de meerderheid hebben door de weigering der Brabanders. Men verzekert, dat de heer *Wautelée*, eerste president van het hooge-geregtshof te Brussel, zijn verlangen geopenbaard heeft, om in die stad als president van het provinciale geregtshof te blijven. De heer *Lobry* zal zich met het voorzitterschap van het provinciale geregtshof van Henegouwen, en de heer *Kersmaeker* met dat van het provinciale geregtshof van Oost-vlaanderen vergenoegen. De niet wederinkiezing van den heer *de Meulenaere*, maakt dus den post van prokureur-generaal beschikbaar, welke post voor hem bestemd was, indien hij afgevaardigde was gebleven. (*Catholique.*)

— Op het vernemen der benoeming van den heer *Portalis*, tot het voorzitterschap bij het fransche hof van kassatie, zegt men, dat de heer *van Maanen*, zich voor de derde keer, in den loop van 15 jaren, de regterlijke organisatie herinnerd heeft. Eene dergelijke *retraite* zoude thans wel naar zijnen smaak zijn; zij zoude de waarschijnlijkheden bewaren, en de voordeelen en buitenkansjes van de *portefeuille* vergelden. Indien de heer *van Maanen* daartoe besluit, zal de regterlijke organisatie niet lang meer gewenscht worden. Zoo niet, dan weet God wanneer zij komen zal. (*Journal d'Anvers.*)

— Men zegt, dat bij koninklijk besluit is benoemd eene kommissie, tot onderzoek van een nieuw stelsel van belastingen, hetwelk door den heer *Pieter Vreede* ingediend is geworden. Deze kommissie komt tegenwoordig dikwijls in het hotel der staten-generaal bijeen; er is echter tot dus verre geenen uitslag van derzelver arbeid bekend. Zij bestaat uit de volgende heeren: den staatsraad *O'Sullivan de Grass*, president; *de Smet Bossaert*, van Gent; *F. Basse*, van Brussel; *A. Cogels*, van Antwerpen; *de Hasse Comblen*, van Luik; *S. van Wageningen*, van Dordrecht; *J. Schouten*, van Middelburg; *A. Horstman*, van Amsterdam en den heer *P. Vreede* zelven. De referendaris *J. W. Piepers*, neemt de functie van griffier bij deze kommissie waar.

— Den 16 na den middag heeft H. K. H. de groot-hertogin *Helena* het badhuis te Scheveningen verlaten, en is, door deze residentie, naar Rotterdam gereden, alwaar zij zich, op een fraai jagt, door de stoomboot *de Hercules* gesleept, naar Dusseldorp zou inschepen.

— Den 16 dezer is te Gent aan het *Hôtel de la poste* aangekomen H. M. de Keizerin van Brazilië; den volgenden dag heeft H. K. M. het paleis der akademie, de kathedrale kerk, de zaal van tentoonstelling en de merkwaardigste gebouwen der stad bezocht.

— Volgens brieven uit Malta zou de vloot van den kapitan-pacha in de Zwarte Zee door den russischen admiraal *Greich* geslagen zijn.

— Men meldt uit Londen van den 12 dezer, dat Z. M. de Koning van Pruissen, na zijn verblijf te Brussel, zoo men zegt, zich met den Koning der Nederlanden naar Luxemburg zal begeven, alwaar deze Vorsten een driedubbel verbond tusschen Rusland, Pruissen en de Nederlanden zullen teekenen.

Rondgaande brief van onzen Heiligen Vader, Paus Pius VIII, *aan alle patriarchen, primaten, aarts-bisschoppen en bisschoppen.*

Aan onze eerwaardige broeders, de patriarchen, primaten, aarts-bisschoppen en bisschoppen.

Pius VIII, Paus, aan de eerwaardige broeders, zaligheid en apostolischen zegen!

Gereed staande om op dezen dag zelfs, in de hoofdkerk van Latranen, volgens het gebruik onzer voorgangers, bezit te nemen van de pauselijke waardigheid, welke ons, in weerwil van onze zwakheid, is toevertrouwd, openen wij, eerwaardige broeders! ons hart met blijdschap, voor u, die ons gegeven zijt, om ons in zoo groote zorgen bij te staan, door Hem, die de bedieningen naar zijn goeddunken uitdeelt, en de Heer is over de omwentelingen der tijden. Wij smaken niet alleen een waar genoegen in u de gevoelens, waarmede wij ten uwen opzigte be-

* Wij hebben dit stukje uit den *Courrier des Pays-Bas* van den 18 dezer overgenomen. Dit bevestigt bij ons meer en meer het vermoeden, dat dit blad voor ons opgehouden wordt, daar wij, tot heden, de twee laatste nummers nog niet hebben ontvangen. De Redaktie.

ziel zijn, uit te drukken, maar het is bovenal nuttig voor den godsdienst, om gezamenlijk, in geestelijke onderhoudingen, middelen te beramen, welke wij gelooven, dat aan denzelven van dag tot dag grootere voordeelen zullen toebrengen. Want dit is een der pligten van onzen post, welke ons door den goddelijken Stichter der Kerk, in den persoon van den heiligen *Petrus*, is opgelegd, om niet alleen de lammeren, het beeld van het christen-volk, maar ook de schapen, dat is, de bisschoppen zelve, te weiden, te besturen en te leiden.

Wij verheugen ons derhalve en wij zegenen den Prins der herders, dat Hij, ter bewaring zijner kudde, herders heeft aangesteld, die slechts ééne zorg en ééne gedachte hebben, namelijk om het gedeelte, hetwelk hun is toevertrouwd, op de wegen der regtvaardigheid te geleiden, alle gevaren van hetzelve te verwijderen, en geene van diegenen te verliezen, welke de hemelsche Vader hun gegeven heeft. Want wij kennen, eerwaardige broeders, uw onwrikbaar geloof, uwen vasten ijver voor den godsdienst, de bewonderenswaardige heiligheid van uw leven en uwe zonderlinge voorzigtigheid. Hoe veel geluk en troost hebben wij ook niet te wachten voor ons, voor de Kerk en voor den Heiligen Stoel, van deze vereeniging van onberispelijke arbeiders! Hoezeer zal deze zoete hoop onzen moed opwekken te midden van de beschroomdheden, welke een zoo vervaarlijke last ons inboezemt, en hoezeer verligt dit ons, die onder den last van zoo vele bittere zorgen gebukt gaan! Om dus niet den schijn te willen hebben van den ijver op te wekken, met welken gij het uw zelven op uwen weg voortgaat, bevrijden wij ons volgaarne van u wijdloopig te herinneren, wat gij altoos moet voor oogen houden, ten einde uwe bediening en hetgeen door de heilige kerkregels is voorgeschreven, goed te vervullen. Wij hebben niet noodig u te herinneren, dat niemand zijnen post moet verlaten en ophouden over zijne kudde te waken, en dat eene geheel bijzondere zorg en eene uiterste voorzigtigheid bij de keus der bedienaren van de heilige zaken moeten voorzitten. Wij willen liever onze gebeden tot God, den Zaligmaker, rigten, opdat Deze ons zijne magtige bescherming gunne, en uwen arbeid en uwe pogingen tot eenen gelukkigen uitslag geleide.

Welken troost intusschen, uw moed, eerwaardige broeders, ons ook geven moge, kunnen wij ons echter niet onthouden van een levendig gevoel van droefheid, op het gezigt, dat de kinderen dezer eeuw, ons in den schoot des vredes, zulke wreede kwellingen doen smaken. Wij spreken tot u over rampen, die u bekend zijn, welke een ieder in het oog vallen, die onzer aller tranen doen vloeijen en die bij gevolg onzer aller pogingen vereischen, om dezelve te verbeteren, uit te roeijen en te bestrijden. Wij spreken tot u over tallooze dwalingen, over die valsche en verkeerde leeringen, welke het katholijke geloof niet meer in het geheim en in den schijn, maar luid en met geweld aanranden. Gij weet hoe schuldige mannen aan den godsdienst den oorlog verklaard hebben door middel van eene valsche filosofie, waarvan zij zich voor leeraars uitgeven, en door middel van bedriegerijen, welke zij uit de denkbeelden der wereld geput hebben. Die heilige zetel, die Stoel van *Petrus*, op welken *J. C.* het grondwerk zijner Kerk gelegd heeft, is het hoofddoel hunner listen. Van daar, dat de banden van eensgezindheid van dag tot dag slapper worden, dat het gezag der Kerk met voeten getreden en de bedienaars des heiligdoms aan den haat of de verachting overgeleverd worden; van daar, dat de eerbiedwaardigste geboden gehoond, de heiligste zaken op eene verontwaardigende wijze bespot worden en de dienst des Heeren, voor den zondaar, eene verfoeijing geworden zijnde, alles, wat tot den godsdienst behoort, als belagchelijke verdichtselen en niets waardige bijgeloovigheden behandeld wordt. Wij zeggen het met tranen in de oogen, *ja brieschende leeuwen hebben Israël aangevallen; ja, zij hebben zamengespannen tegen God en zynen Gezalfden; ja de goddeloozen hebben geroepen: vernietigt haar tot in hare grondslagen.*

Daartoe strekken de bedektste handelwijzen van drogredenaars dezer eeuw, die de verschillende geloofsbelijdenissen met dezelfde oogen beschouwen, die beweren, dat de haven der zaligheid in alle godsdienstige gezindheden open is, en die eenen vlek van ligtzinnigheid en dwaasheid drukken op hen, die den godsdienst verlaten, in welken zij eerst waren onderwezen, om eenen anderen, al ware het zelfs den katholijken, te omhelzen; is het niet een verschrikkelijk monster van ongodisterij, om denzelfden lof aan de waarheid en aan de dwaling, aan de ondeugd en aan de deugd, aan datgene, hetwelk eerwaardig is zoo wel als aan hetgeen tot schande verstrekt, toe te zwaaijen? Dat noodlottig stelsel van onverschilligheid in het stuk van godsdienst, wordt door de rede zelve afgekeurd, welke ons zegt, dat, indien van de twee godsdienstige gezindheden, welke niet met elkander stroken, de eene waar is, de andere noodzakelijk valsch moet zijn, en dat er geene gemeenschap tusschen het licht en de duisternis bestaan kan. Wij moeten, eerwaardige broeders, het volk tegen deze bedriegelijke leermeesters wapenen; wij moeten hun verkondigen, dat het katholijk geloof het eenige ware is, volgens dat woord van den apostel *een Heer, een geloof, een doopsel;* dat bij gevolg het andere *profaan* is, zoo als de heilige *Hieronimus* zeide, hetwelk het herderlijk lam buiten dat huis spijzigt en dat lam zal omkomen in den zondvloed, hetwelk niet in de arke van *Noë* gegaan is. Buiten den naam van *Jezus is er geen andere naam aan de menschen gegeven, door welken wy moeten zalig worden: die geloofd zal hebben, zal zalig worden, en die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden.*

Een ander voorwerp onzer waakzaamheid zijn de genootschappen, welke nieuwe vertalingen der heilige boeken in alle volkstalen uitgeven; vertalingen, gemaakt tegen de heilzaamste regels der Kerk, en waarin de teksten, op eene listige wijze, naar eenen *byzonderen geest,* verdraaid zijn. Die vertalingen worden met groote onkosten naar alle kanten uitgedeeld, en men biedt dezelve aan minkundigen *om niet* aan, terwijl men er dikwijls een enkel woord onder mengt, om hen een doodelijk vergif te doen drinken, dáár, waar zij meenden de heilzame wateren der wijsheid te nuttigen. Reeds sedert langen tijd, had de apostolische Stoel het christendom voor dat nieuw gevaar van het geloof gewaarschouwd, en de stichters van eenen zoo grooten ramp berispt. Zóó werden bij herhaling aan de geloovigen de regels herinnerd, welke, op bevel van het concilie van Trente, opgesteld, en door de congregratie van den *index* vernieuw zijn; regels, volgens welke de vertaling der heilige boeken in de landtaal niet moeten toegestaan worden, tenzij dezelve door den apostolischen Stoel goedgekeurd en van noten, getrokken uit de heilige kerkvaders, vergezeld gaan. Inderdaad het concilie van Trente had met hetzelfde oogmerk en *om de onrustige en vermetele gemoederen* tegen te houden, het besluit genomen, *dat in onderwerpen van het geloof, of van de zeden, welke de christelyke leer betreffen; niemand op zyn eigen oordeel vertrouwende, de heilige schrift naar zynen byzonderen zin verdraayen, of tegen den zin, dien de Kerk altoos gevolgd heeft, of tegen het eenparig gevoelen der kerkvaders uitleggen mag.* Daarenboven hoe klaarblijkelijk het uit deze kanonieke regels ook zijn moge, dat zoodanige handelwijzen tegen het katholijk geloof sedert langen tijd aangewezen zijn, droegen echter onze laatste voorgangers, zaliger gedachtenis, in hunne bezorgdheid voor de zaligheid van het christendom, zorg, om die snoode pogingen te keer te gaan, welke zij alom zagen vernieuwd worden, en gaven tot dat einde zeer uitdrukkelijke apostolische brieven uit. Gebruikt, eerwaardige broeders! dezelfde wapens, om in het belang des Heeren en in zoo groot gevaar der gezonde leer te strijden, uit vrees, dat het dadelijk vergif, hetwelk zich onder uwe kudde gaat verspreiden, toch vooral den dood der eenvoudigen niet veroorzake.

Na aldus voor de gaafheid der heilige brieven te hebben gewaakt, is het nog daarenboven uw pligt, eerwaardige broeders! uwe zorgen te laten gaan over die geheime genootschappen van muitzieke menschen, verklaarde vijanden van God en van de Vorsten; menschen, die zich er geheel en al op toeleggen, om de Kerk te verwoesten, de staten te verderven, het gansche heelal in beweging te brengen, en die, den teugel van het ware geloof verwerpende, den weg tot alle misdaden openen. Terwijl zij hun best doen, om onder de heiligheid van eenen duisteren eed, zoo wel de onregtvaardigheid hunner bijeenkomsten als de oogmerken, welke zij daar beramen, te verbergen, hebben zij daardoor alleen regtmatige verdenkingen gegeven van die aanslagen, welke door het ongeluk der tijden, als het ware, uit de diepte des afgronds voortgekomen zijn, en tot groot nadeel van den godsdienst en de koningrijken opspraak gemaakt hebben. Ook sloegen de Paussen, onze voorgangers, *Clemens XII, Benedictus XIV, Pius VII* en *Leo XII*, dien wij, niettegenstaande onze onwaardigheid, zijn opgevolgd, die geheime genootschappen, welken naam zij dan ook mogten dragen, achtereenvolgende met den vloek, door apostolische brieven, waarvan wij de bepalingen uit de geheele volheid onzer magt bevestigen, willende, dat zij volledig nagekomen worden. Wij zullen uit al onze magt werkzaam zijn, dat de Kerk en staat geene zamenrottingen van die sekten dulden, en wij zullen tot dat groote werk uwen dagelijkschen bijstand inroepen; opdat wij, bekleed met de wapenrusting van den ijver, en vereenigd door de banden des geestes, onze algemeene zaak, of liever de zaak van God, op eene moedige wijze, ondersteunen, om die verschansingen te slechten, achter welke de goddeloosheid en bedorvenheid der slechte menschen zich verbergen.

Onder al die geheime genootschappen, hebben wij vooral besloten er u één aan te duiden, hetwelk nog onlangs gevormd is, en waarvan het doel is, om de in de *gymnasien* en *liceums* opgevoede jeugd te bederven. Daar men weet, dat de lessen der meesters alles vermogen om het hart en den geest hunner kweekelingen te vormen, draagt men alle soort van zorgen en bezigt men allerhande listen, om aan de jeugd bedorvene meesters te geven, welke haar door leeringen, die niet naar God zijn, op de paden van *Baäl* geleiden. Van daar, dat wij al zuchtende die jongelingen tot zoodanig eene losbandigheid gebragt zien, dat zij alle vrees van den godsdienst afgelegd, den regel der zeden verbannen, de gezonde leeringen miskend en de regten der beide magten met voeten getreden hebbende, niet meer blozen over wanorde, dwaling of eenigen aanslag; zoodat men met den heiligen *Leo* den Grooten van hen wel zeggen mag: *Hun geloof is de leugen, hun God is de duivel, en hun godsdienst is het schandelykste dat er bestaat.* Eerwaardige broeders! ruimt al die kwalen uit uwe bisdommen, en poogt door alle middelen, die in uwe magt zijn, door het gezag en door de zachtmoedigheid, dat mannen, onderscheiden niet alleen in de wetenschappen en de letteren, maar daarenboven door de reinheid van hun leven, en door de godsvrucht, met de opvoeding der jeugd belast worden.

Waakt daarvoor bovenal, met eene naauwgezette oplettendheid in de seminarien, waarover u de geheele zorg door de vaders van het concilie van Trente in het bijzonder is opgedragen. Daaruit moeten zij komen, die, volmaakt in de christelijke en kerkelijke tucht en in de beginselen der gezonde leer onderwezen zijnde, zoo veel godsdienst zullen betoonen in de vervulling hunner goddelijke werkzaamheden, zoo veel kunde in het onderwijs der volken, zoo veel deftigheid in hunne zeden, dat hun ministerie zich zal aanbevelen, zelfs in de oogen der vreemdelingen, en dat zij, door de kracht van het goddelijk woord, diegenen zullen kunnen berispen, welke het pad der geregtigheid bijster zijn. Wij verwachten door uwen ijver voor het welzijn der Kerk, dat gij al uwe zorgen zult aanwenden in het kiezen dergenen, aan welke de zaligheid der zielen zal toevertrouwd worden. Want het is vooral van de goede keuze der pastoors, dat de zaligheid van het volk afhangt, en niets draagt meer bij tot den ondergang der zielen, dan dat men haar laat besturen door diegenen, welke hunne eigene belangen en niet die van *Jesus Christus* zoeken, of door diegenen, welke, kwalijk naar de waarachtige kennis gevormd, met alle winden draaijen, en de kudde niet hoeden in heilzame weiden, die zij niet kennen, of die zij verachten.

Daar elke dag op eene schrikbarende wijze, die zoo besmettende boeken, door welke de leer der ongodisten als eene kanker het geheele ligchaam der Kerk invreet, zoo waakt vooral over uwe kudde, en stelt alles in het werk, om die pest van kwade boeken, de noodlottigste van allen, van dezelve te verwijderen. Herinnert dikwijls aan de schapen van *Jesus Christus*, welke u zijn toevertrouwd, die raadgevingen van *Pius VII*, onzen zeer heiligen voorganger en weldoener, dat zij alleen die weiden voor heilzaam houden, werwaarts de stem en het gezag van *Petrus* hen leidt, dat zij alleen daar hun voedsel zoeken, dat zij alles voor schadelijk en besmettelijk houden, hetwelk die stem hun als zoodanig aanduidt, dat zij zich hiervan met afgrijzen verwijderen en dat zij zich door geenen schijn laten misleiden, noch door eene bekoring verschalken.

Er is nog iets met betrekking tot de omstandigheden, waarin wij ons thans bevinden, hetwelk wij besloten hebben, met al het vuur van uwen ijver voor de zaligheid der zielen aan te bevelen; namelijk, dat gij, vol van bezorgdheid voor de heiligheid des huwelijks, aan uwe kudden denzelfden eerbied voor dien heiligen band inscherpt, ten einde er niets gebeure, hetwelk de waardigheid van dat groote sakrament verkleint, hetwelk de reinheid van het huwelijksbed onteert, niets eindelijk, hetwelk den mensch den minsten twijfel kan baren, ten aanzien van de onverbreekbaarheid der huwelijks-vereeniging. Het eenige middel, om daartoe te komen is, dat de christenen naauwkeurig onderrigt worden, dat het huwelijk niet alleen aan de menschelijke wetten, maar ook aan die van God onderworpen is; dat men hetzelve moet rangschikken niet onder de aardsche voorwerpen, maar onder de heilige zaken, en dat het dus geheel en al aan de Kerk toekomt, om hetzelve te regelen. Inderdaad, de huwelijks-vereeniging, welke te voren geen ander doel had, dan de instandhouding der familien, is thans door onzen Heere *Jesus Christus* tot de waardigheid van het sakrament verheven, met hemelsche gaven verrijkt geworden (daar de genade de natuur volmaakt). Zij verheugt zich niet zoo zeer in het zien geboren worden van afstammelingen, als in dezelve voor zijnen goddelijken godsdienst op te voeden, en alzoo het aantal der aanbidders des oppersten Meesters te vermeerderen. Want het is zeker, dat deze huwelijks-vereeniging, waarvan God de insteller is, de verhevene en de eeuwigdurende echtelijke vereeniging voorstelt, en dat dat naauwe verbond, hetwelk alsdan tusschen den man en zijne vrouw gevormd wordt, een sakrament is, dat is een geheiligd teeken der onsterfelijke liefde van *Jesus Christus* voor zijne bruid. Het is derhalve noodzakelijk de volkeren te dezen opzigte te onderrigten en hun te verklaren, wat er door de regels der Kerk en door de besluiten der kerkvergaderingen vastgesteld en wat er veroordeeld is, opdat zij niets verzuimen, om de kracht van het sakrament te verzekeren, en opdat zij niets durven doen, hetwelk de Kerk afkeurt. Wij verwachten deze zorg van uwe godsvrucht, van uwe kennis en van uwe werkzaamheid, en wij roepen ten dezen opzigte onmiddellijk uwe geheele godsvrucht in.

Gij weet nu, eerwaardige broeders! wat thans het levendigst uwe smart opwekt; wij, die op den Stoel van den Prins der apostelen geplaatst zijn, wij moeten verslonden worden door den ijver van het geheele huis van God. Er zijn talrijke en niet minder gewigtige redenen, welke de tijd ons niet veroorlooft bloot te leggen, en welke gij van elders genoegzaam volkomen kent. Zouden wij dan in een zoo groot gevaar van den godsdienst onze stem kunnen weêrhouden? Zouden wij, stilstaande bij menschelijke overwegingen, of gedompeld in de zorgeloosheid, het stilzwijgen kunnen onderhouden, wanneer men het kleed des Zaligmakers in stukken scheurt, hetwelk de soldaten zelve, die Hem aan het kruis nagelden, eerbiedigden? God behoede ons, onze zeer geliefde broeders! dat de zorgen en teederheid des herders niet ontbreken aan de verlatene en met den ondergang bedreigde kudde. Wij twijfelen er niet aan, of gij doet nog meer, dan wij van u vragen, en dat gij alles in het werk zult stellen, onderrigtingen, raadgevingen, moeite, in één woord, al uwe zorgen, om den godsdienst van onze vaderen te onderhouden, te doen aangroeijen en te verdedigen.

Maar het is vooral in zulke bedroefde omstandigheden, dat men met meer geest en ijver moet bidden; thans moet men met nadruk en dikwijls bidden, dat Hij de wonden van Israël heele, dat zijn heilige godsdienst alom bloeije, dat op het ware geluk der volken geen aanslag gemaakt worde en eindelijk, dat de Vader der barmhartigheid eenen gunstigen blik op de dagen onzer bediening werpe, zich gewaardige zelf den herder zijner schapen te bewaren en te besturen. Mogten de magtige vorsten, zij, wier ziel zoo groot en zoo verheven is, onzen ijver en onze pogingen begunstigen, en mogte Hij, welke hun een hart gegeven heeft, genegen tot de vervulling zijner bevelen, hen overladen met eene nieuwe maat zijner kostbaarste genade, opdat zij moediglijk datgene verrigten, hetwelk tot voorspoed en zaligheid van de door zoo vele rampen ter neêr geslagene Kerk verstrekken kan!

Laten wij hierom met nadruk de heilige *Maria*, de moeder van God smeeken, welke wij weten, dat alleen over alle ketterijen gezegevierd heeft, en welke wij met dankerkentenis thans onder den titel van *bystand der christenen*, ter gedachtenis der terugkeering van onzen zeer heiligen voorganger *Pius VII* in deze stad Rome, na zoo vele beproevingen van allerhande soort, met dankbaarheid groeten. Laten wij den prins der apostelen *Petrus* en zijnen roemvollen medegezel *Paulus* smeeken, dat zij niet veroorloven, dat ons eenige orkaan schokke, daar wij inderdaad steunen op den rotsteen van het katholijk geloof; laten wij zulks smeeken bij de genade van het Hoofd der herders, *Jesus Christus*, onzen Heer, dien wij bidden, om over uwe broederlijke gezindheden, en over de kudden, welke u zijn toevertrouwd, de gaven der genade, des vredes en der blijdschap uit te storten; en tot onderpand van onze liefde geven wij u, uit geheel ons hart, den apostolischen zegen.

Gegeven te Rome, bij den heiligen *Petrus*, den 24 mei 1829, het eerste jaar van onze pauselijke waardigheid.

Amersfoort, 12 augustus 1829.

Aan den Redakteur.

Sedert mijnen brief van den 12 julij heb ik, van dag tot dag de koninklijke uitspraak in de zaak der begraafplaatsen te gemoet ziende, tot nu toe het voldoen mijner belofte, daarin te kennen gegeven, uitgesteld. Het is waarlijk onbegrijpelijk, dat men zoo lang heeft kunnen vertragen regt te doen, op het zoo eerbiedig als billijk verzoek der kerkbesturen van de beide R. K. gemeenten dezer stad; te meer, daar het Z. M. zelve behaagd heeft aan de kommissie uit die besturen te verklaren, dat het *onbillyk* zijn zou, in die omstandigheden, waarin zich de R. K. te Amersfoort bevinden, eene belasting op hunne lijken, ten behoeve van het stads kerkhof, wanneer zij daarvan geen gebruik maken, te vorderen. Ja wel *onbillyk!* en ik ben stellig verzekerd, dat ieder, die den toestand behoorlijk gadeslaat, in deze uitspraak des Konings zal toestemmen.

Ten tijde der fransche overheersching werd het begraven in de kerken in de hollandsche departementen verboden; dit zoo overijlig als voorbarig verbod veroorzaakte veel verwarring, en daarom hadden wij naauwelijks eenen nederlandschen Vorst aan het hoofd van ons bestuur, of het behaagde hoogstdenzelven, reeds op het laatst van 1813 of in het begin van 1814, niet het verbod in te trekken, maar, totdat omtrent het begraven de noodige maatregelen zouden zijn genomen, te veroorloven om nog provisioneel in de kerken te begraven. De regel was dan, van toen af, het begraven buiten de kerken en zelfs buiten de steden, maar de uitneming, de dispensatie, de provisionele vergunning was, om nog zoo lang in de kerken te mogen begraven, totdat men, door aan te leggen begraafplaatsen en andere maatregelen, het voegelijk zoude oordeelen, het begraven in de kerken volstrekt te verbieden. Dat zoodanig de geest van het nederlandsch gouvernement was, blijkt daaruit ten klaarste, dat, terwijl het begraven in de kerken in de noordelijke gewesten nog werd geduld, in de zuidelijke gewesten van hetzelfde koningrijk en onder hetzelfde gouvernement daartegen met de meeste naauwgezetheid en uiterste strengheid werd gewaakt. Dit ziet men onder andere uit een voorval te Doornik. De hoogwaardige heer *Hirn*, bisschop dier stad, had vóór zijn overlijden zijnen wensch te kennen gegeven om in zijne kathedrale kerk begraven te worden; de uitvoerders van zijnen laatsten wil droegen dezen wensch eerbiedig aan het gouvernement voor. Het begraven van één lijk, dat van den bisschop, in zijne hoofdkerk, een verbazend groot gebouw, kan toch geenen den minsten hinder aan de gezondheid der inwoners toebrengen, en zelfs het begraven aldaar van alle opvolgende bisschoppen zou geene nadeelige gevolgen kunnen gehad hebben; doch hetzelfde bestuur, dat in de noordelijke provincien het *promiscue* begraven van al de lijken in de meestal veel kleine kerken toeliet, meende aan de *laatste* begeerte van den hoogwaardigen man niet te moeten toegeven en het lijk van den heer *Hirn* mogt niet in de kerk begraven worden. In de noordelijke gewesten was het dan toch slechts eene vergunning, en de bedoeling van het gouvernement, om die vergunning, zoodra zulks gevoegelijk zou kunnen geschieden in te trekken, was blijkbaar. De R. K. vereenigden zich op vele plaatsen met het heilzaam inzigt der regering en voornamelijk de R. K. van deze stad, waarvan ik alleen spreken moet.

Zij beraamden geschikte maatregelen om eene begraafplaats voor de leden hunner gemeenten buiten de stad aan te leggen. Het is waar, dat zij daarbij nog eene andere en voorname bedoeling hadden; bedoeling op de grondwet steunende en daarmede overeenstemmende. Het begraven der lijken van R. K. en zelfs de plaats der begravenis maakt een gedeelte uit van de kerkelijke bedieningen en plegtigheden. Sedert de overheersching der hervorming was de uitoefening daarvan belet geworden, maar de grondwet de *vrye* en *openbare* uitoefening van den katholijken godsdienst verzekerende, meenden zij met grond, door het aanleggen eener begraafplaats buiten de stad, en de bedoeling van het gouvernement te bevorderen en tevens een regt uit te oefenen, hun door de grondwet gewaarborgd.

Met zeer groote kosten is dan, ten gevolge daarvan, op eenen geschikten afstand van de stad, alleen voor rekening der R. K., een stuk land aangekocht en met inachtneming van alles wat vroegere en latere verordeningen voor het aanleggen van begraafplaatsen voorgeschreven hebben, een kerkhof gemaakt en met eenen muur, volgens de voorschriften, omgeven; een kerkhof, dat alle vereischten in zich vereenigt niet alleen, maar zelfs door alle vreemdelingen als een van de schoonste en doelmatigste van het geheele koningrijk wordt geacht en waarvan men zegt, dat Z. M., onze geëerbiedigde Koning, wiens woorden wij zoo gaarne herhalen, tot eenen burgemeester dezer stad zou gezegd hebben, «dat het een sieraad voor de stad Amersfoort is.»

Dit kerkhof, in het jaar 1818 vervaardigd en ingewijd zijnde, heeft men er van dien tijd af de R. K. op begraven; dit is met de door de Kerk voorgeschrevene plegtigheden geschied, nooit heeft daarbij eenige de minste stoornis der publieke rust, nooit eenige moeijelijkheid, nooit eenige ergernis plaats gehad. Deze wijze van begraven en het bestaan dezer begraafplaats heeft zelfs, en wij durven gerust al onze medeburgers tot getuige roepen, geen de minste verwijdering of afkeer tusschen de belijders der onderscheidene gezindheden veroorzaakt; integendeel, den minzamen onderlingen omgang en eensgezindheid bevorderd, zoo als de minste vrijheid om haar zijnen eigenen godsdienst te leven en te handelen, dien immer bevorderen moet..... Doch waar het nu bijzonder op aankomt, men heeft nooit, noch voor de gereformeerde kerk, noch voor eenige bestaande begraafplaats, noch voor de stad eenig geld, regt, retributie of wat daarvan meer zij, gevorderd voor de lijken, die op het R. K. kerkhof begraven werden, zoodat het niet te verwonderen is, dat men thans, op eene willekeurige en onwettige wijze, belasting voor de algemeene stads-begraafplaats van de lijken der ingezetenen, die op het R. K. kerkhof begraven worden, dat vorige misnoegen bespeurt, waarover ik in mijnen voorgaanden gesproken heb en waarvan men in uw geacht dagblad reeds meerder kenteekenen heeft kunnen waarnemen.

Hoe jammer, dat men zoo onverstandig te werk gaat! Hoe beklagenswaardig, dat men de zoo gelukkig bestaande en zoo noodzakelijke harmonie tusschen de ingezetenen zoo moedwillig verwoest. Te 's Bosch worden er *f* 20,000 uit 's lands kas voorgeschoten om dien minzamen omgang te bevorderen en hier, hier perst men de eene gezindheid geld af om oneenigheid te stichten.

Hoe deze belasting ingevoerd is en afgevorderd wordt zal mijn volgende melden, indien wij niet spoedig het geluk hebben te kunnen bekend maken, dat eene regtvaardige beslissing van onzen goeden Koning, welke wij nog dagelijks met vertrouwen te gemoet zien, aan deze hatelijke zaak een gewenscht einde heeft gemaakt.

Eemlandus.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

*** Bij de drukkers en uitgevers dezer Courant zijn nog exemplaren te bekomen van

Het HEILIG GEBRUIK der VAKANTIEN, voorgesteld aan de Studenten, door den eerw. Vader *Alphonsus Muzzarelli*, Jesuit. Uit het fransch vertaald. — De prijs is 30 cents.

BEKENDMAKINGEN.

*** *J. F. PIERSON*, te *Hertogenbosch*, vooraan in de *Hinthamerstraat*, rekommandeert zich als SMID en KAGCHELMAKER en Vermaker, verkoopt alle soorten van allerbeste Luiksche SMEE-, KAGCHEL- en WAAG-KOLEN, alsmede nieuw STAAF-IJZER en STAAL, allerbeste Engelsche SLIJPSTEENEN, oud SMEE-IJZER, ook voor den Huisbouw, als: ANKERS, GEHENGEN enz., verkoopt alle soorten van nieuw Geslagen en Gegoten IJZER- en KOPERWERKEN, voor de Kabinetwerkers; besten FORMAAT-LIJM en LATOEKOPER in bladen, IJzeren PLATEN voor Kagchels enz.; koopt alle soorten van oud IJZER, KOPER, TIN, LOOD, GLAS enz., ieders gunst en rekommandatie verzoekende, met verzekering van de civielste en prompste behandeling.

*** Bij *A. ROBBEN*, Logementhouder, in de *Vugterstraat*, in de *vier Heemskinderen* te *'s Bosch*, is te bekomen beste drooge Schiedamsche BRANDERS-GIST, voor eenen civielen prijs, Verzoekt een ieders gunst en rekommandatie.

*** *JAN NORBERT COOLEN*, te *'s Bosch*, zal op dingsdag den 25 Augustus 1829, des namiddags ten twee ure, ten zijnen huize verkoopen:

100 Stuks beste en alleen met Paardenhaar gevulde MATRASSEN en PEULUWS, dewelke daags te voren, van 's morgens 10 tot 12 en van 's namiddags 2 tot 4 uren te zien zijn.

KONINKLIJKE

POSTWAGENDIENSTEN.

BUSSO, en Comp^e.

Verandering in de uren van vertrek van 's Bosch *over* Tilburg *naar* Breda, *in correspondentie met* Holland, Braband en Frankrijk.

De *Ondernemers* hebben de eer ter kennisse van het Publiek te brengen, dat hunne DILIGENCE van *'s Bosch* naar *Breda*, waarvan het vertrek uit eerstgenoemde stad bepaald was des morgens om 5 ure, te beginnen met den 18 Augustus 1829 zal vertrekken des morgens ten 7 ure, om ten 11½ in *Breda* aan te komen, van waar men ten 12 ure zal kunnen vertrekken naar *Antwerpen* en *Brussel*, in welke laatste stad men ten 10½ zal arriveren.

De vertrekken van *Brussel* en *Antwerpen* na *'s Bosch*, blijven bepaald.

Van *Brussel*, des namiddags ten 4, en des avonds ten 11 ure.

Van *Antwerpen*, des avonds ten 10, en des morgens ten 5 ure.

Van *Breda*, des morgens ten 3, en des middags ten 12 ure, om in *'s Bosch* aan te komen des morgens vóór het vertrek der Stoomboten en de Diligence naar *Nymegen* en des namiddags ten 5 ure.

DE KANTOREN ZIJN GEPLAATST:

Te 's BOSCH,	Hotel *de Gouden Leeuw.*
« TILBURG,	« *het Zwaard.*
« BREDA,	« *de Kroon.*
« ANTWERPEN,	« *der Nederlanden.*
« BRUSSEL,	« *de Groote Spiegel, Bergstraat.*
	« *de Spaansche Kroon, Korenhuis.*
	« *den Keizer, Trapstraat.*
« GENT,	« *den Postkauter.*

*** De ondergeteekenden, zich sedert den 15 Julij ll., te *Breda*, als BOEKHANDELAARS, onder de *Firma* van *VAN GULICK en HERMANS*, gevestigd hebbende, bevelen zich bij dezen in de gunst van het geëerd Publiek; terwijl zij, met de voornaamste uitgevers van R. Katholijke werken in correspondentie getreden zijnde, vooral de Weleerwaarde H. H. R. K. Geestelijken hunnen nieuwen BOEKHANDEL dringend aanbevelen, zullende al wat maar in hun vermogen is, aanwenden, om een iegelijk naar behooren te gerijven en de meeste voldoening te geven, en zorg dragen, dat alle voorname werken, zedelooze en ongodsdienstige uitgesloten, bij hen verkrijgbaar zijn.

BREDA, VAN GULICK EN HERMANS.
12 *Augustus* 1829.

*** Men verlangt tegen 1°. November bij eenen Pastoor, op een Dorp in *Zuid-Holland*, eene KEUKENMEID, voorzien van goede getuigenis. Nadere informatie bij de Uitgevers dezes. Brieven franko.

*** Bij *PETIT* en *FRITSEN*, KLOKGIETERS te *Aarle-Rixtel*, bij *Helmond*, zijn te bekomen allerlei soorten van KLOKKEN, van den besten klank en speciegegoten; vergieten geborsten en herstellen defecten in carillons. Alles op een of meerder jaren proef en tot civielen prijs.

De prijzen der granen, te Eindhoven, van dingsdag 11 augustus, zijn geweest:

Tarwe,	het nederlandsch mud:	*f* 15- » à 10-50,
Rogge,		« 5-70
Boekweit,		« 3-70
Haver,		« 2-90 à 2-50.

Het nederlandsch pond boter, ... « 40» à » 37.
De vier nederlandsche ponden roggebrood 29 cents.

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apesteistraat, H, n° 20.